

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Preceptorium diuine legis venerabilis fratris Joha[n]nis Nider de ordine predicatorum

Nider, Johannes

Nurnberge, 28.VII. 1496

Decimu[m]sexthus de p[rae]sumptione noui.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31252

Preceptum I Cap. XVI

in se esse cognoscunt. Et sic minora de se dicere non pertinent ad ironiam. nec etiam est peccatum secundum genus suum. nisi per aliquid circumstantie corruptione. Illo modo aliquis dicit minora a veritate declinans. puta. cum asserit aliquid vile de se quod in se non cognoscit. aut cum negat de se aliquid magnus quod tamen percipit in seipso esse. et hoc pertinet ad ironiam. et est semper peccatum. Unde Augustinus. li. de verbis domini. Cum humilitatis causa mentiris. si non eras peccator antequam mentireris. mentiendo peccator efficieris. Et si obijcis illud Gregorius ad Augustinum anglorum episcopum. Bonarum mentium est ibi culpas agnoscere ubi culpa non est. Respondet Theodosius. Quod ad bonitatem mentis pertinet ut homo ad iusticie perfectionem tendat. Ideo in culpam reputat non solum si deficiat a communi iusticia que vere culpa est. sed etiam si deficiat a iusticie perfectione que quandoque culpa non est. Non autem culpam dicit quod pro culpa non recognoscit. quod ad ironiam mendacium pertinet. Nota tamen quod ironia pro defectum proprie opponitur iactantie. que ambo consistunt in verbis. in factis autem videtur aliquid opponi hypocrisis pro diminutione suo modo sicut de ironia.

Capitulum. xvj.

Dodecimo prohibetur presumptio. siue sit nouitatum siue alta. Unde Ecclesiasticus. xxxvij. Presumptio nequissima unde creata est. gloria a malivoluntate. scilicet deficiente. **U**bi notandum quod presumptio quedam est bona qua scilicet in quibusdam id quod in nobis est facimus et de residuo in diuinum auxilium speramus et de deo presumimus. Illa mala qua de se iordinate nimis perfidit. De utraque dicit Iudith. vi. Qui non deseris presumens de te et de se presumens humilitas. Mala

presumptio est duplex. Quedam vocatur presumptio nouitatum. que est filia inanis glorie secundum Gregorium. Illa est presumptio respectu aliorum illicite que etiam non habent nouitatem seu admirationem specialem. Item quedam est presumptio que est peccatum in spiritu sancto. Illa est peccati alienatione. De quibus duabus habes. s. in primo precepto. videlicet de spe. Est igitur presumptio quintuplex. Prima bona de merito vel de dei bonitate confidentia humilis. Secunda peccati excusatione in parte. s. bene faciendi prelatiua. Tertia presumptio generalis. Quarta specialis. que dicitur nouitatum presumptio. Quinta peccati in spiritu sancto. **D**e presumptione igitur nouitatum. Primo aduertendum. quod nouitatum inuentione est triplex. Quedam licita et virtuosa. ut modus acquirendi perfectionem vite spiritualis. Sic Samuel cuneos reperit prophetarum. David cantorum numerum. De lias anachoresim. in veteri testamento. In nouo Iohannes baptista. Ite Maria et Ioseph matrimonium virginem Anthonium monachatum. vel potius Christus vel Iohannes baptista secundum Chrysostomum. Illa est vana superflua vel modicum peccatum. ut inutiliter in artibus laborando. in alchimia et in alijs experimentijs ultra quam oportet se occupando. Tertia est nouitatum inuentione viciosa. qua nouus peccandi modus reperitur per quem alij proficietes in malis imbuntur. **S**ecundo notandum quod hoc viciu multum generibus hominum se inflectit. Primo in hereticos. qui de suo ingenio presumens non a consingunt. Secundo in religiosos que contra vel supra statuta seniorum sicut pharisaei singularia quedam interdum perfingunt visiones. ut sancti appareant et similia. Tercio in artifices mechanicos. ut sutores. sartores. fabros et etiam hoies se superbe vestientes. Quarto mercatores cum pretijs raris. cabijs.

receptionibus. vitalicij. et similibus. va-
nis. nam cum pyram manifestam lucra-
ri non audeat. per anaros contractus tam-
varijs vijs ad lucrum tendit. Quinto
iudices scabini. advocati. et homini no-
uis modis iustitiam defedentes. Sexto
domini temporales novos modos illicitos
exactionis ad repentes. in varijs. i. scru-
ris et in similibus. Septimo clerici et re-
ligiosi novos modos cantandi thea-
tricos pro questu vel ob apparentiam
repetentes. Tertio notandum quod sit mor-
tale. Nam quod aliquis presumit aliquid inue-
nire de scientia. ut novos errores. ut ali-
os in errore ducat. vel novos modos
quibus alios notabiliter deprimat. vel
exactionem indebitam inueniat. vel in fine
quod tendit ut in mortale peccatum aliquid in-
ducat. In his et alijs quod charitati dei
vel proximi repugnat. sic supra dictum est
mortale peccatum est. Et quod quis particeps
efficit in malis sequentibus quod quis primo
invenit. valde latum peccatum est et piculo-
sum novitatum invenit illicita. ut inue-
tores vestium superbie deseruierunt. no-
uitatum cantilenarum. et similitum. Quarto
notandum quod quibus non semper sit pecca-
tum mortale novitatum invenit. tamen
periculosus est ut ostendunt plura. Pri-
mo ut dictum est. quod aliquis tot malorum hic
peccata et in futuro per penas parti-
ceps efficitur quot malis alijs futuris
et partibus hominibus occasionem per inuen-
tionem novam administrat. Secundo quod
omnes invenitores novitatum illicitarum omnes
mali fuerunt et filii hominum. Nam primus
invenitor avaricie fuit Cayn. qui primus
civitate fecit. Genes. iiiij. iniuriam faciens
illuc fugit. mensuras fecit. et terminos
in agris statuit. Ab isto Cayn septimo
gradu descendit Lamech. qui primus bi-
gamiam cepit. et sic primus adulter fuit.
Qui filij et filie omnes vere curiosas ar-
tes reperierunt. ut habes Genes. iiiij. quod ei
filius Babel per fuit bitantium in terrore.

Tubalcayn primus sculpturas minora-
lium curiosas fecit. Poema filia. pri-
mo versam texturam reperit. cum a prin-
cipio a deo animalium pellibus cooper-
tamenta fuerint ordinata. Tubal ipse fu-
it pater canentium in cithara et organo
Hec omnia Genes. iiiij. et li. ij. speculatio. histo-
ria. Diuinitas cum omnia sua cognatio-
ne diluio interierunt. Tertio. quod omnes
qui postea auerunt. vel dilatauerunt no-
uitatum inuentiones mali fuerunt et mise-
rabiliter mortui. ut ex martiana per
historia. ubi legitur. quod Tullius hostilius
tertius de primis regibus romanorum
scilicet post romulum secundus. qui primus
purpura est usus. et tandem cum tota
domo sua fulmine arsit. Pero impe-
rator quondam ab Octaviano qui piscaba-
tur retibus aureis qui sericis finibus ex-
tendebant. nullam vestem bis induit. so-
leas argenteas multis fecit. tandem a rho-
manis de palatio fugatus extra romam
seipsum interfecit a lupis de comestus
Nurelius imperator romanus primus
apud romanos diadema capiti in-
nexit gemmis. fulmine corripit sed non
mox. tandem frange sui sui occisus est.
Dioclecianus imperator primus gemmas
vestibus calcamensis imisit. cum omnes
retro principes sola purpura uterentur
tandem veneno perierunt. Tarquinus super-
bus rex romanorum a romulo septi-
mus. excogitavit. omnia tormentorum ge-
nera. cathenas. tormenta. carceres. co-
pedes. exilium. et homini. hic pro Tarqui-
num filium suum qui Lucretiam nobilem femi-
nam corrupit a regno et a roma est ex-
pulsus in exilium. hec de Martiana.
Ite Simo magus volare volens ca-
ruit. Ires Erster monachus postea.
primo iuuenis ingentis volare vo-
lens cecidit non mortuus. sed fractis pe-
dibus. ut refert Diuinitas in specu-
lario. Ecce quomodo omnes curiositatem
invenitores graviter puniri sunt.